

Vesien palauttaminen suojeleluolle - työsuunnitelma 2022-2030

Samuli Joensuu

23.11.2021

TAPIO

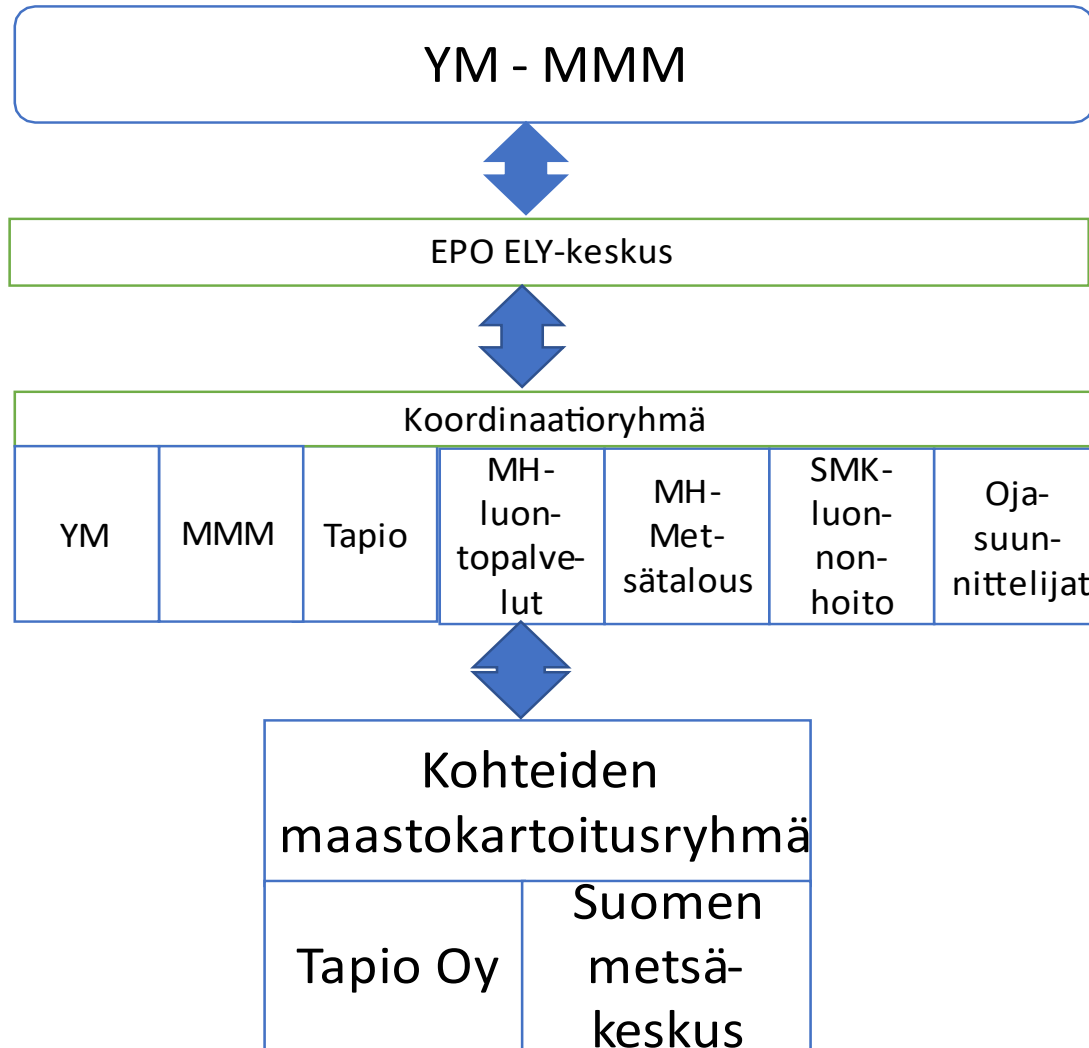
Taustalla pilottihankkeiden kokemukset

- HydrologiaLIFE-hanke erinomainen testauspilotti toiminnan käytäntöönviennistä
- Määritelty paikkatietoanalyysin avulla vedenpalautukseen soveltuvien kohteiden potentiaalinen joukko – löytyy tällä hetkellä yli 430 kohdetta
- Helmi-ohjelmassa kirjattu 400 kartoitus- ja toteutuskohdetta
- Kerätty kokemuksia vuosina 2020 - 2021 vesien palauttamiseen sopivien kohteiden kartoittamisesta
- Dokumentoitu kartoituksen tulokset ja toiminnan kulku maastokohteilla
- Lisätty pilottialueita koskeva maastoaineisto Suomen metsäkeskuksen verkkosivuille käytännön toimijoille helposti löydettävään paikkaan kuten esimerkiksi; Metsätalouden vesiensuojelun karttapalvelu (<https://www.metsakeskus.fi/metsatalouden-vesiensuojelu>)
- Testattu vesienpalautuksen toteutuksen vaihtoehtoja

Työsuunnitelma 2022-2030

- Ennakkokartoituksen tavoitteita ovat
 - helpottaa ja täsmentää vesienpalautuksen jatkosuunnittelua
 - edistää suunnitelman toteutumista
 - hälventää maanomistajien ennakkoluuloja ja epätietoisuutta vesienpalautukseen liittyvistä riskeistä
 - auttaa pääsemään sopimusneuvotteluissa yksimielisyyteen
 - auttaa toteutuksen markkinoinnissa, koska pystytään havainnollistamaan ja minimoimaan talousmetsien vettymishaittojen mahdollisuudet

Toteutuksen hallintomalli

Kartoitus

- Lähtökohtana on, että vuosien 2020-2021 piloteissa tuotettu aineisto olisi jo osa kokonaisuutta, josta muodostuisi Helmi-ohjelmaan liittyvä Vesienpalautuksen kartoitusaineisto 2021-2030
- Työsuunnitelman hyvä toteutuminen edellyttää, että jo hyvin varhaisessa vaiheessa, esimerkiksi edellisenä syksynä on jo tiedossa valtaosa seuraavan vuoden kartoitettavista kohteista

Kartoitus

- Asiantuntijoiden määrittelemien kriteerien perusteella arvioidaan vuosittain kartoitukseen tulevien kohteiden kiireellisyys
- Vuosittain tavoitteena on kartoittaa **yhteensä noin 45 vesien** palauttamiseen sopivaa kohdetta
- Vuosittaisen kohdevalinnan aikataulu sovitetaan ensisijaisesti yhteen Metsähallituksen Luontopalveluiden ennallistamissuunnittelun kanssa

Kartoitus

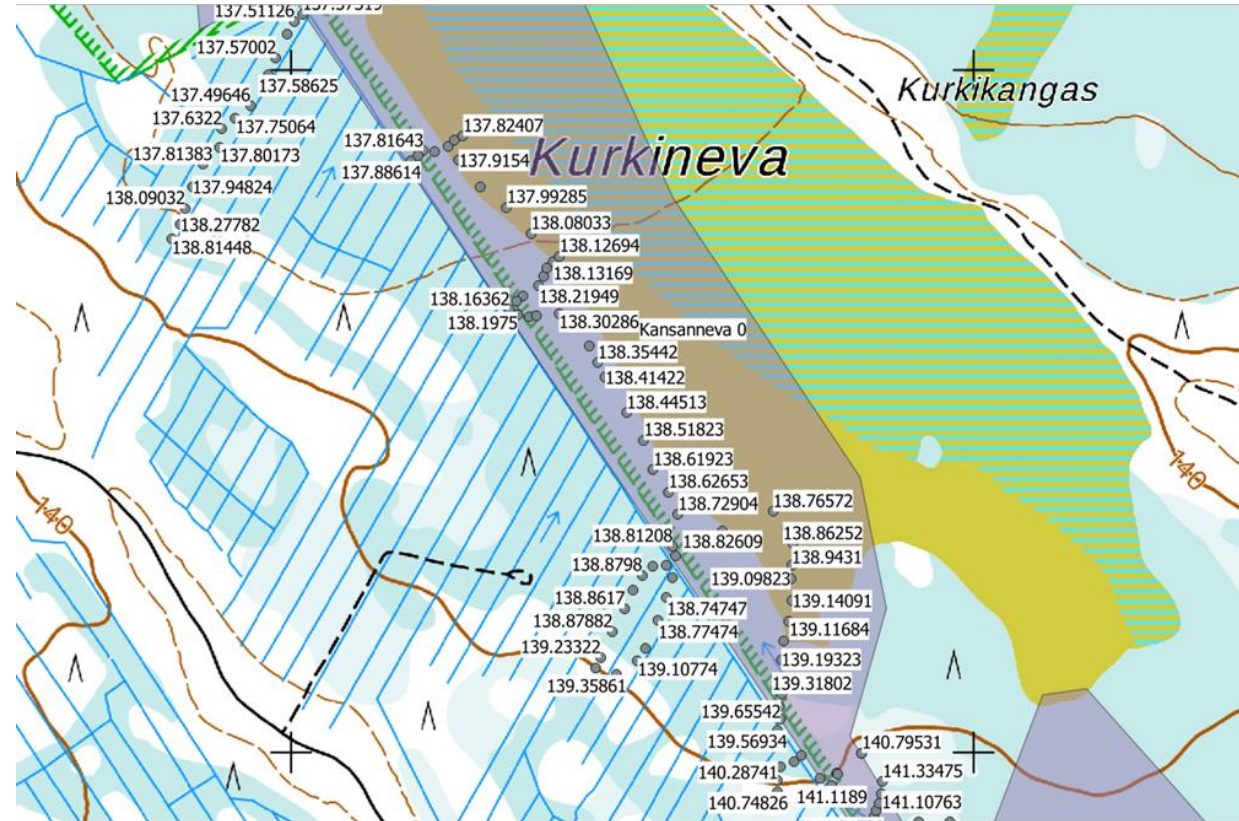
- Tärkeätä on etukäteen ottaa yhteyttä maanomistajiin ja kertoa heille tehtävästä kartoituksesta
- Yhteydenotto maanomistajiin toteutuu metsäkeskuksen kautta
- Hanketiedotus tapahtuu ensin sähköpostilla tai kirjeellä. Lisäksi maastokartoitettavien kohteiden maanomistajille soitetaan
- Kysytään heidän alustava mielipiteensä, onko mahdollista johtaa vettä heidän omistamaltaan alueelta tilaan rajoittuvalle suojelualueelle

Kartoitus

- Tuotetaan maastokartoitusta varten riittävän yksityiskohtainen, esimerkiksi 40 cm korkeuskäyrillä varustettu kartta-aineisto
- Valokuvataan ja dokumentoidaan maastokohde
- Tarkistetaan veden kulku maastossa vaaitsemalla tarkkuus-GPS-laitteella
- Maaston kaltevuussuhteiden perusteella arvioidaan jokaisella kohteella erikseen, tarvitaanko pohjaveden korkeuden jatkuvaa seuranta ja asennetaan seuranta varten anturi
- Aikataulutetaan maastotöiden toteutus siten, että valtaosa vuoden kohteista olisi kartoitettu keväällä jo ennen lomakautta.
 - Pysytään Luontopalveluiden ennallistamiskohdevalintojen aikataulussa ja että ojissa on nähtävissä vesien virtailu
 - Jää aikaa raportoinnille ja kartoitusaineiston viemiselle karttapalveluun sekä seuraavan vuoden kartoitussuunnitelman laadintaan yhteistyökumppaneiden kanssa

Kartoitus

- Laaditaan raportti kartoitettujen kohteiden soveltuvuudesta vesienpalautukseen ja merkitään kartalle vaaittujen korkeuspisteiden joukko osoittamaan vesienpalautuksen mahdollisuutta
- Lisätään pilottialueita koskeva kartta-aineisto maanomistajan luvalla Kunnostusojituksen suunnittelu suojeleusoiden läheisyydessä - karttapalveluun Suomen metsäkeskuksen verkkosivuille (<https://www.metsakeskus.fi/metsatalouden-vesiensuojelu>).

Toteutus

- Kartoituksen yhteydessä jokaisella kohteella arvioidaan:
 - Voidaanko vesienpalautus toteuttaa talousmetsän ojien kunnostuksen yhteydessä. Kohdetta markkinoidaan ojien kunnostushankkeen suunnittelijoille
 - Onko kohde toteutettavissa metsäkeskuksen valmisteleman luonnonhoitohankesuunnitelman yhteydessä
 - Onko kohde sopiva toteutettavaksi Metsähallituksen luontopalveluiden toteuttaman ennallistamissuunnitelman yhteydessä
 - Onko kohde valtion maalla, jolloin se on Metsätalous Oy:n toteutettavissa

Tulokset

- Projektissa tuotettu aineisto on kaikkien toimijoiden käytettävissä Suomen metsäkeskuksen verkkosivuilla ja aineistoa voidaan hyödyntää monilla eri tavoilla vesienpalautuksen toteuttamiseksi
- Suometsien hoitohankkeiden suunnittelijat voivat entistä laajemmin hyödyntää hankkeidensa suunnittelun yhteydessä pilottikohteiden yhteydessä tuotettua aineistoa vesien johtamiseksi suojelualueille
- Aineistoa voidaan hyödyntää Suomen metsäkeskuksen alueellisessa luonnonhoidon suunnittelussa
- Suojelualueiden ennallistamisesta vastaavat asiantuntijat voivat hyödyntää aineistoa ennallistamisen ja vesienpalautuksen suunnittelussa
- Metsähallitus Metsätalous Oy:n toimihenkilöt voivat hyödyntää aineistoa
- Kohteiden toteutusta markkinoidaan aktiivisesti

Vesienpalauttaminen suojelusuolle – työsuunnitelma 2022- 2030

Toteutusaika 1/2022 – 12/2030

Toteuttajat

Tapio Oy: Samuli Joensuu, Jani Antila, Tiina Ronkainen, Maija Kauppila, Tarja Anttila, Isra Alatalo

SMK: Juha Jämsén, Mari Pänkäläinen

Yhteistyössä YM, MMM, EPO ELY-keskus, VESPA-koordinaatioryhmä

Kiitokset

Samuli Joensuu
Tapio Oy

TAPIO